

SECTION 1.

THÉORIE ÉCONOMIQUE, ÉCONOMIE MACRO ET RÉGIONALE

DOI 10.36074/logos-01.03.2024.003

ПОНЯТТЯ «КРИЗА» В ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, ЇЇ СУТЬ І ЗНАЧЕННЯ В СВІТОВОМУ МАСШТАБІ

**Графська Орислава Іванівна¹, Холявка Володимир Зеновійович²,
Кулик Оксана Михайлівна³**

---

1. д-р. екон. наук, доцентка кафедри готельно-ресторанного бізнесу
*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, УКРАЇНА*

ORCID ID: 0000-0002-8134-3771

2. канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та менеджменту
*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, УКРАЇНА*

3. викладачка кафедри туризму
*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, УКРАЇНА*

У сучасному світі дедалі частіше зіштовхуємося з поняттям «криза». Криза в теперішній час найбільш популяризована для всього світу внаслідок всесвітньої пандемії Covid-19, яка нещадно вирувала в кожній країні і наслідки якої відчули також усі, без винятку. Правда, розвинуті країни світу завжди оговтуються більш швидкими темпами, ніж країни з нестабільним економічним становищем.

Криза – це непередбачувана, неочікувана ситуація, яка загрожує пріоритетним цілям організації при обмеженому часі для ухвалення рішень.

Криза (з грец. krisis) означає різкий перелом, тяжкий перехідний стан, крайня точка падіння, гостра нестача, невідповідність [1].

Проаналізуймо основні причини виникнення кризи на підприємствах сфери гостинності. Чинниками можуть виступати наступні:

- зростання навантаження на вищу ланку менеджерів у зв'язку зі збільшенням кількості принципово нових і складних завдань, пов'язаних із розширенням зон ринкової економіки;
- помилки в діяльності менеджерів і спеціалістів через недостатню компетентність, відсутність чіткої системи управління;
- ухвалення урядом несприятливих законів і постанов;

➤ ситуації, пов'язані з відкритим невдоволенням робітників, погіршенням психологічного клімату в колективі;

➤ злочинні дії стосовно особистості або організації, а також воєнні дії на певній території [2].

Також важливо визначити типи кризових ситуацій, які можуть передувати кризовому явищу або ж передбачити його. Зокрема, це:

➤ «відоме-невідоме» – в усіх випадках відомо, що криза може настати, але ніхто не знає – станеться це чи ні, і якщо так – то коли;

➤ «невідоме-невідоме» – ситуації, виникнення яких передбачити неможливо;

➤ «криза спаду» – радикальне порушення нормальної виробничої діяльності на основі існуючого технологічного потенціалу;

➤ криза росту – зриви в досягненні певних кінцевих цілей;

➤ криза ліквідації – повна втрата спроможності до виживання в нестабільній ситуації, процедура банкрутства.

Аналізуючи суть і значення поняття «криза» для сфери гостинності, можемо зазначити наступне: у достатньому масштабі всі сектори, які є складовою сфери гостинності, а зокрема, туристична галузь, зазнали масштабних збитків. Оскільки туристична галузь та готельна індустрія є невід'ємною частиною сфери гостинності та однією зі складових економічного зростання і мають значну частку в світовій економіці, в період кризи, яку переживав весь світ, необхідно розробляти інструменти для створення та впровадження функціональної моделі управління кризовими ситуаціями в сфері індустрії гостинності в усьому світі. Складність коронавірусної кризи в умовах глобальної економіки полягає, насамперед, у тому, що її складно оцінити лише з однієї сфери впливу, оскільки поширення коронавірусу в світі спричинило низку менших криз. Йдеться, зокрема, про кризу людської свідомості, коли туристи відмовляються подорожувати, вбачаючи у мандрівках ризику для свого здоров'я. Крім цього, відсутність практичних моделей управління кризою, які могли б бути використані в цьому випадку, лише погіршує ситуацію. На жаль, станом на сьогодні моделі антикризового управління, які пропонуються науковими дослідженнями, не засвідчили свою ефективність на сучасному етапі [3].

Варто зазначити, що кризові явища, зокрема йдеться про обмеження на подорожі і закриття кордонів, запроваджені державами через спалах пандемії Covid-19, призвели до практично повної зупинки надання послуг у багатьох сегментах сфери індустрії гостинності. У період активного поширення коронавірусної інфекції у світі фіксувалося скорочення авіарейсів на 80%, у галузі розміщення заповнюваність фіксується в межах 20%, і лише один з п'яти власників

SECTION 1.

THÉORIE ÉCONOMIQUE, ÉCONOMIE MACRO ET RÉGIONALE

закладів ресторанного господарства був впевнений, що зможе пережити кризу, спричинену Covid-19. Але, разом з тим, і внесок індустрії гостинності у світовий ВВП до кризи складав 10,3%, і у різних галузях сфери надання послуг працювало 330 млн. осіб, тому звільнення великої кількості працівників та зменшення відрахувань до бюджетів країн погіршило ситуацію в економіці.

Вплив пандемії Covid-19, як одного з найнебезпечніших у період нашої ери явища, демонструє показники втрат на готельну індустрію в США. Зокрема, значно погіршилися три ключові показники ефективності: заповнюваність знизилась на 69,8% (до 21,0%), середньодобова ставка (ADR) знизилась на 45,6% (до 74,18 дол. США), а дохід з номера (RevPAR), відповідно, знизився на 83,6% (до 15,61 дол. США). Сукупні дані по 25 найбільших ринках показали більш різке зниження показників: заповнюваність – на 75,1% (до 19,6%), ADR – на 51,7% (до 81,58 дол. США) і показник RevPAR – на 88,0% (до 16,01 дол. США). Сучасний стан галузі розміщення фіксує нижню точку заповнюваності в діапазоні 20%, при цьому економічні готелі мають більш високий рівень заповнюваності [4]. Вищезазначені дані ще не відображають повною мірою всю катастрофічність ситуації і масштаб ризиків для економіки, що пов'язано з пандемією Covid-19, не називають прогнозованих негативних явищ та шляхів подолання їхніх наслідків. Як показує досвід, кризи можна передбачати, їх можна очікувати, а при бажанні – й викликати; кризи можна прискорювати, випереджати, запобігати їм, тобто, кризові процеси певною мірою можуть бути керованими; також до криз можна й необхідно готуватися. Отже, аналізуючи вищезазначене, можемо зробити висновок, що при кризових явищах будь-якого масштабу першочергово необхідно розробити стратегію і скласти поетапний план дій щодо подолання кризових ситуацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Вплив війни на готельно-ресторанний бізнес України. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/tourism/article/view/1190>
- [2] Карпенко О. А. Основи антикризового управління: навчально-методичний посібник / О. А. Карпенко. – К.: НАДУ, 2006. – 208 с.
- [3] Gursoy, Dogan, & G. Chi, Christina (2020). Effects of COVID-19 pandemic on hospitality industry: review of the current situations and a research agenda. *Journal of Hospitality Marketing and Management*. Vol. 29 (5), pp. 527-529. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19368623.2020.1788231>, doi. 10.1080/19368623.2020.1788231.
- [4] *U.S. hotel industry reported significant year-over-year declines, says STR* [Електронний ресурс] // *TravelDailyNews International*. – 2020. – Режим доступу: <https://www.traveldailynews.com/post/us-hotel-industry-reported-significant-year-over-year-declines-says-str>.